

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปลูกฝังคุณธรรมในตัวนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ นอกจากเริ่มที่บ้านแล้ว ทางโรงเรียนซึ่งมีครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงเป็นบุคคลสำคัญเท่ากับบิดามารดาของเด็ก ที่จะดูแลเอาใจใส่แนะนำอบรม สั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมควบคู่ไปกับความรู้ เพื่อให้ประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ คำว่าคุณภาพ หมายถึง บุคคลนั้นมีความสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองโดยไม่ก่อความเดือดร้อนให้สังคม จึงจำเป็นต้องมีคุณธรรมประจำตัวที่จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม คือ ประกอบด้วยคุณสมบัติที่จะช่วยให้เขามีชีวิตอยู่อย่างเป็นสุข สงบสุข ด้วยตัวเองและไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น รวมถึงคุณภาพที่จะทำให้สังคมอยู่ได้ด้วย ความเจริญก้าวหน้า ไม่เบียดเบียนกันเพราะบุคคลในสังคมเป็นคนดีมีความรู้และคุณธรรมควบคู่กันไป (ผลา สัตยธรรม, 2544, หน้า 276-279) การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ ได้อย่างสัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 11-12) มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544, หน้า 4)

การศึกษาจะถึงจุดหมายได้นั้น มิใช่ศึกษาแต่เฉพาะวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยกิจกรรมอื่น ๆ หลากรูปแบบ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษาและเป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาคนทั้งในด้านลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยึดมั่นในคุณธรรม ดังคำกล่าวที่ว่า กิจกรรมลูกเสือ คือหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน เพราะกระบวนการลูกเสือเป็นการเสริมสร้างความเป็นระเบียบวินัย ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักกาลเทศะ ความรักเกียรติยศศักดิ์ศรีแห่งตน ความรักหมู่คณะ รักชาติบ้านเมือง เหล่านี้คือลักษณะของคน

ที่พัฒนาแล้ว เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่า อันเป็นรากฐานสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จ (สัมพันธ์ ทองสมัคร, 2536, หน้า 8) วิชาลูกเสือคือกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดของชาติ ประเทศที่มีทรัพยากรมนุษย์สูง ทั้งคุณภาพและปริมาณ สามารถสร้างสรรค์หรือพัฒนาสิ่งที่จะเจริญให้แก่ประเทศชาติของคนได้ ซึ่งการลูกเสือเป็นขบวนการหนึ่งที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกยอมรับเป็นเอกฉันท์ว่า เป็นขบวนการที่สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมืองเป็นอย่างดี แต่การที่จะพัฒนาให้ถึงผลสำเร็จอย่างแท้จริงได้นั้น ต้องยึดมั่นในหลักสำคัญ 3 ประการ โดยไม่บิดเบือนแม้แต่น้อย คือ วัตถุประสงค์ หลักการสำคัญ และวิธีการของลูกเสือ ซึ่งถ้าปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักสำคัญแล้วก็จะก่อให้เกิดผลเสีย โดยไม่สามารถพัฒนาเยาวชนให้บรรลุผลเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ได้ (สุทัศน์ เมาสิกุล, 2539, คำนำ) กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและเหมาะสม ที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการปลูกฝังให้เยาวชนของชาติมีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ(สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, 2534 ก, หน้า 58) ยิ่งกว่านั้นวิธีการหลากหลายของการฝึกอบรมลูกเสือยังมีคุณค่าล้ำเลิศทางด้านการสร้างคุณธรรมให้เกิดในส่วนตัวบุคคลอีกด้วย (ชวลิต ขงใจยุทธ, 2534, หน้า 64) ฝึกอบรมให้เยาวชนเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่เท่ากับเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติ เพราะเยาวชนคือกำลังสำคัญของชาติ ด้วยเหตุนี้ การฝึกอบรมลูกเสือจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ (มารุต บุญนาค, 2530, หน้า 8) สามารถช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้ คือ ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ ให้รู้จักทำการฝีมือ และให้มีการพัฒนาในทางกาย จิตใจ และศีลธรรม ทั้งนี้โดยไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิการเมืองใด ๆ (พระราชบัญญัติลูกเสือ, 2528, หน้า 2) วิชาลูกเสือช่วยให้เด็กได้รับการยอมรับจากเด็กคนอื่น ๆ และผู้ใหญ่จะได้รับการเชื่อถือไว้น้ำใจเชื่อใจ (Baden-Powell, 1960, p. 6)

การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ เดิมเป็นกิจกรรมเลือก ต่อมาได้แก้ไขเป็นกิจกรรมบังคับและแก้ไขอีกครั้งเป็นวิชาบังคับเรียน แต่เมื่อประเมินผลแล้วเห็นว่าไม่ประสบผลสำเร็จ จึงแก้ไขเป็นกิจกรรมบังคับเลือก จนถึง พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป โดยกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (คณะลูกเสือแห่งชาติ, 2550) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวภาษา และผู้นำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 6) ซึ่งเป็นการกิจด้านหนึ่งของโรงเรียนที่จัดขึ้น เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักความรับผิดชอบปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ ภายในขอบเขตของกฎหมาย เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ช่วยพัฒนาร่างกายและจิตใจให้เป็นผู้มีคุณธรรมอันดีงาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 ก, หน้า 1-2) พัฒนาคุณภาพการศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงทุกกลุ่ม เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของชาติ สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาด้านต่าง ๆ เป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (สุขวิช รังสิตพล, 2540, หน้า 3)

การจัดกิจกรรมลูกเสือไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการของลูกเสือ ขาดการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมลูกเสือ การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เพราะขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงระหว่างวิชาลูกเสือบังคับกับวิชาลูกเสือกิจกรรมไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรของผู้บังคับบัญชาลูกเสือเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของรายวิชาลูกเสือไม่เหมาะสมกับเนื้อหาหลักสูตร ด้านการนิเทศครูผู้สอนวิชาลูกเสือไม่ได้รับการนิเทศและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ครูไม่ได้รับการช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแหล่งวิทยาการทางวิชาลูกเสือ ไม่มีการประสานงานที่ดีและติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบไม่มีทักษะการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ ไม่ปรับปรุงแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการการประเมิน

การจัดสรรครูผู้สอนไม่เพียงพอ นักเรียนให้ความสำคัญในการเรียนวิชาลูกเสือน้อยเมื่อเทียบกับวิชาอื่น ครูผู้สอนไม่เข้าใจนโยบายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาลูกเสือ ไม่มีความเข้าใจและขาดทักษะทางลูกเสือ ทั้งยังมีการกิจในหน้าที่มาก ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือค่อนข้างน้อย เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสืออย่างแท้จริง ขาดการเตรียมการและวางแผนร่วมกันในการดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างเป็นระบบ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ประสบการณ์ทางลูกเสือ ความไม่ชัดเจนของการจัดสายบังคับบัญชาลูกเสือโรงเรียน การจัดโครงสร้างของการบริหารลูกเสือเกี่ยวกับการจัดตั้งหมู่ลูกเสือ กองลูกเสือ กลุ่มลูกเสือ ไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ตามข้อบังคับที่คณะลูกเสือแห่งชาติกำหนด ขาดความชัดเจนในเรื่องบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหารอย่างจริงจัง ไม่ประชุมชี้แจงวางแผนการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังขาดขวัญและแรงจูงใจ การประสานงานตามสายการบังคับบัญชาไม่รวดเร็วต่อเนื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมแก่หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร (บุญธรรม พิมพ์ภรณ์, 2529, หน้า 49; สมหมาย พึ่งทองหล่อ, 2529, หน้า 53-62; สว่าง โสพาริก, 2530, บทคัดย่อ; ปกรณ์ ภูมิเขต, 2542, หน้า 62; สุพร ทองดี, 2545, หน้า 61; อุดม กีก้อง, 2545, หน้า 77; สมัย กลสิกรรม, 2546, หน้า 59-62) การจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดสระแก้วเป็นอีกที่หนึ่งที่มีการพบปัญหาการบริหารจัดการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ คือ ผู้บังคับบัญชากองลูกเสือโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางลูกเสือ โดยเฉพาะกิจกรรมการเข้าค่ายพักแรม ผู้บริหารไม่สร้างแรงจูงใจในการสนับสนุนครูให้ดำเนินงานกิจกรรมลูกเสือ ขาดงบประมาณในการจัดสรรให้กับการจัดกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมวิชาลูกเสือ ผู้กำกับและรองผู้กำกับส่วนใหญ่ไม่เอาใจใส่ในกระบวนการทางลูกเสือ หรือมีความรู้แท้จริงอย่างไม่ถูกต้องและไม่รู้จักปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ในปัจจุบัน ขาดการระดมทุนทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้รับผิดชอบไม่ประสานงานสัมพันธ์กันภายในและภายนอกโรงเรียน ขั้นตอนลำดับขั้นในการแต่งตั้งทางกระบวนการลูกเสือต่าง ๆ ใช้เวลานาน สาเหตุมาจากไม่มีความร่วมมืออันดีทั้งในองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังขาดการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง สิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัญหาสำคัญ เป็นตัวอุปสรรคในการพัฒนากิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในอนาคต (เกษม วรรณทรัพย์, สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2550; สมชาติ จำเเพร, สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2550; มานู เ่งาลี, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2550)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งมีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมตลอดระยะเวลา 5 ปี ทำให้ได้ข้อเท็จจริงบางประการในการบริหาร กิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในจังหวัดสระแก้ว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทาง การพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว ตามกระบวนการการบริหารของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของ สหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators, 1995, pp. 17-22) 5 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นใจในการปฏิบัติงาน การประสานงาน และการติดตามประเมินผล ซึ่งจะสามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนากิจการ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพ วุฒิทางลูกเสือ และประสบการณ์การบริหารกิจการลูกเสือ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับปัญหาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว
2. ทำให้ทราบแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว

คำถามในการวิจัย

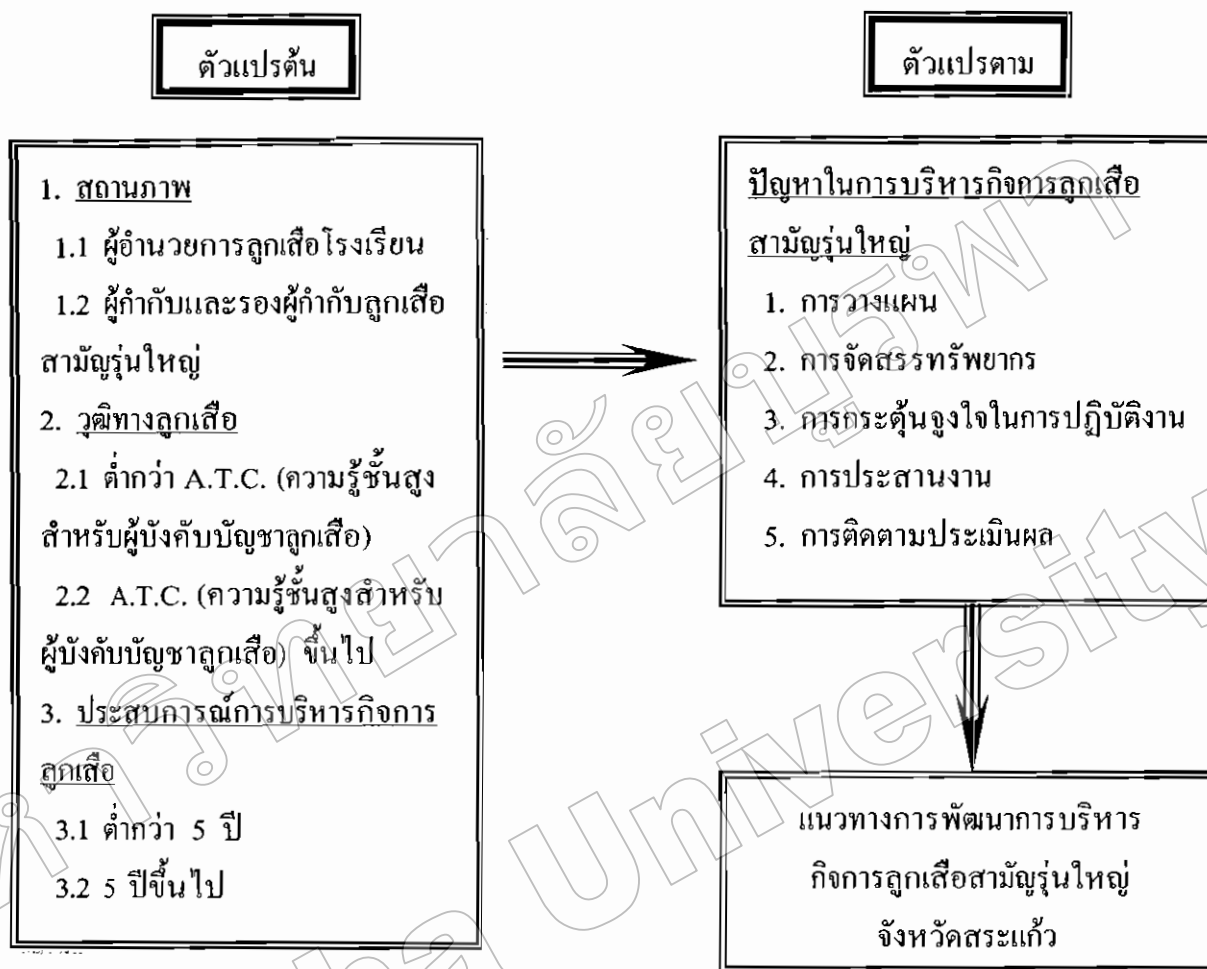
1. ปัญหาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพ วุฒิต่างลูกเสือ และประสบการณ์การบริหารกิจการลูกเสือ แตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว มีแนวโน้มเป็นอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

ปัญหาการปฏิบัติงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามสถานภาพ วุฒิต่างลูกเสือ และประสบการณ์การบริหารกิจการลูกเสือ มีความแตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว โดยอาศัยแนวคิดของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators, 1995, pp. 17-22) ตามกระบวนการบริหาร 5 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นจูงใจในการปฏิบัติงาน การประสานงาน และการติดตามประเมินผล

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว โดยอาศัยแนวคิดของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators, 1995, pp. 17-22) ตามกระบวนการบริหาร 5 ด้าน ประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การจัดสรรทรัพยากร
- 1.3 การกระตุ้นใจในการปฏิบัติงาน
- 1.4 การประสานงาน
- 1.5 การติดตามประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

- 2.1.1 ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน จำนวน 88 คน
- 2.1.2 ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวน 1,629 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการประชากรในข้อ 2.1

โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ชนิดสัดส่วน ใช้สูตรคำนวณการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1970, pp. 580-581 อ้างถึงใน ไพรัตน์ วงษ์นาม, ม.ป.ป., หน้า 189) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน จำนวน 74 คน ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวน 321 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 สถานภาพ

- 3.1.1.1 ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน
- 3.1.1.2 ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

3.1.2 วุฒิปริญญาตรี ได้แก่

- 3.1.2.1 ต่ำกว่า A.T.C. (ความรู้ขั้นสูงสำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสือ)
- 3.1.2.2 ตั้งแต่ A.T.C. (ความรู้ขั้นสูงสำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสือ) ขึ้นไป

3.1.3 ประสิทธิภาพการบริหารกิจการลูกเสือ

3.1.3.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.3.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 การบริหารกิจการลูกเสือ

3.2.1.1 การวางแผน

3.2.1.2 การจัดสรรทรัพยากร

3.2.1.3 การกระตุ้นใจในการปฏิบัติงาน

3.2.1.4 การประสานงาน

3.2.1.5 การติดตามประเมินผล

3.2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จังหวัดสระแก้ว

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.การบริหารกิจการลูกเสือ หมายถึง กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่ผู้บริหารได้ใช้ในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ โดยประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 5 ด้าน ตามแนวคิดของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา(The American Association of School Administrators, 1995, pp. 17-22) ได้เสนอว่ากระบวนการบริหาร ต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวางแผน (planning) หมายถึง การประชุมร่วมกันกำหนดความมุ่งหมาย ทิศทางขอบข่ายของการได้ปฏิบัติงาน และแนวทางการตัดสินใจการจัดกิจกรรมลูกเสือ โดยกำหนดแนวทางไว้อย่างกว้าง ๆ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติตามลำดับ และกำหนดแนวทางปฏิบัติ ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง

1.2 การจัดสรรทรัพยากร (allocation) หมายถึง การแสวงหาและกำหนดตัวบุคคล วัสดุทุกชนิดที่จำเป็น เพื่อการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ การจัดสรรคนลงปฏิบัติหน้าที่ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ จัดตั้งคณะทำงาน จัดทำงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

1.3 การกระตุ้นใจในการปฏิบัติงาน (stimulation) หมายถึง การก่อให้เกิดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ การสร้างขวัญและกำลังใจ การยกย่องชมเชย ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการทำงาน เพื่อให้บุคคลสำนึกในหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบทำให้กิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การประสานงาน (coordination) หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมงานในโรงเรียน ประสานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือบรรลุดุทธประสงค์ ตามที่วางไว้โดยมีการวางแผนร่วมกันและนำแผนออกมาใช้

1.5 การประเมินผล (evaluation) หมายถึง การติดตามงาน และประเมินผลโครงการซึ่งได้วางแผนดำเนินการไว้เป็นระยะ ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นใจในการปฏิบัติงาน และการประสานงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องมิใช่เพียงเพื่อให้บรรลุดุทธประสงค์ของกิจการเท่านั้น แต่เพื่อความเจริญเติบโตและความพึงพอใจของคณะทำงาน ตลอดจนขวัญกำลังใจของกลุ่มด้วย

2. ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษา ในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางและ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจการลูกเสือ

3. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บริหารกิจการลูกเสือ ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือ

4. ผู้กำกับและรองผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ หมายถึง ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือที่ผ่านหรือไม่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สอนจากโรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด

5. วุฒิทางลูกเสือ หมายถึง วุฒิของผู้บริหารและครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการและด้านต่าง ๆ ของลูกเสือ ดังนี้

5.1 คำกว่า A.T.C. (Advanced Training Course) คือ ชั้นความรู้เบื้องต้นสำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (Basic Training Course: B.T.C.)

5.2 ตั้งแต่ A.T.C. (Advanced Training Course) ขึ้นไป ได้แก่

5.2.1 ชั้นความรู้ขั้นสูงสำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (Advanced Training Course : A.T.C.)

5.2.2 ผู้ช่วยหัวหน้าผู้กำกับลูกเสือ (Assistant Leader Trainer : A.L.T.)

5.2.3 หัวหน้าผู้กำกับลูกเสือ (Leader Trainer : L.T.)

6. ประสิทธิภาพการบริหารกิจการลูกเสือ หมายถึง ประสิทธิภาพในการบริหารกิจการลูกเสือของผู้บริหาร และประสิทธิภาพในการสอนของครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้กำกับกลุ่มหรือกองลูกเสือ โรงเรียนและรองผู้กำกับกลุ่มหรือกองลูกเสือโรงเรียน

7. ลูกเสือโรงเรียน หมายถึง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว ทำการเปิดสอนวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

8. ผู้ทรงคุณวุฒิทางลูกเสือ หมายถึง ผู้ช่วยหัวหน้าผู้กำกับลูกเสือ ได้รับเครื่องหมายวู้ดแบดจ์ 3 ท่อน (A.L.T. : assistant leader trainer) ไม่น้อยกว่า 15 ปี และหัวหน้าผู้กำกับลูกเสือ ได้รับเครื่องหมายวู้ดแบดจ์ 4 ท่อน (L.T. : leader trainer)

9. ลูกเสือ หมายถึง ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่และเนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

10. กิจการลูกเสือ หมายถึง งานหรือแนวปฏิบัติ หรือข้อปฏิบัติของลูกเสืออันจะนำมาซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ

11. กิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยใช้เวลาจัดกิจกรรม 1 คาบต่อสัปดาห์

12. แนวทางการพัฒนา หมายถึง รูปแบบ หลักการ หรือกระบวนการอันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว